

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/80/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7118210852
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Koščová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7118210852.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Koščovej a sudkýň JUDr. Andrey Galdunovej a JUDr. Aleny Mikovej v spore žalobkyne: X. I., J. XX.XX.XXXX, G. I. H., G. XX, zastúpenej JUDr. Andreou Janovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Werferova 1, proti žalovaným: X/ Š. I., J. XX.XX.XXXX, G. I. H., G. XX, X/ F. V. N., J. XX.XX.XXXX, G. I. H., K. XX, zastúpený Advokátskou kanceláriou NIŽNÍK & Partners, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Žižkova 4E, IČO: 47 244 488, o určenie neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 25.09.2020, sp. zn. 42C/16/2020

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 25.09.2020, č. k. 42C/16/2020-227 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 20.05.2021, č. k. 42C/16/2020-284.

Žalobkyňa m á voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Košice I (ďalej len súd prvej inštancie alebo súd) rozsudkom zo dňa 25.09.2020 č.k. 42C/16/2020-227 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 20.05.2021, č. k. 42C/16/2020-284 určil, že zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam - rodinný dom, súp. č. 1632, postavený na parcele registra „C“ č. 4680/410, parcela registra „C“ č. 4680/410 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 134 m², parcela registra „C“ č. 4680/833 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 76 m² a parcela registra „C“ č. 4680/834 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 34 m², to všetko zapísané na LV č. XXXXX pre okres Košice II, obec Košice - Západ, katastrálne územie Y., uzatvorená dňa 19.06.2017 medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/, ktorý vklad bol povolený Správou katastra Košice dňa 17.08.2017 pod č. vkladu 7325/2017 je neplatná (výrok I.). Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II.).

2. Rozhodol tak o žalobe žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia relatívnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným vo výroku rozhodnutia.

3. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že manželstvo žalobkyne a žalovaného 1/ uzavreté dňa 26.04.2012 bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Košice I, sp. zn. 18P/23/2017 z 12.06.2017, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.07.2017. Z listu vlastníctva č. XXXXX, k.ú. Y. mal súd za preukázané, že vlastníkom nehnuteľností vedených na LV je žalovaný 1/ titulom kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený pod V-2511/13 zo dňa 16.05.2013. Na LV je zapísaná informatívna poznámka o začatí súdneho konania o určenie vlastníckeho práva vedená na Okresnom súde Košice I sp.zn. 37C/24/2017, P-601/2017. Na nehnuteľnostiach vznikla ťarcha titulom záložného práva v prospech žalovaného 2/ na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 19.06.2017,

rozhodnutie o povolení vkladu zmluvy o zriadení záložného práva V-7325/2017 zo dňa 17.08.2017. Zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam uzatvorenej medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ zo dňa 19.06.2017 súd zistil, že zmluvné strany zriadili záložné právo v prospech žalovaného 2/ ako záložného veriteľa na zabezpečenie jeho pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o pôžičke, ktorá bola uzatvorená medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ dňa 10.02.2012, ktorou sa žalovaný 1/ zaviazal vrátiť dlžnú sumu 200.000 € do 31.12.2015. Záložca dňa 08.01.2016 uznal písomne čo do výšky a dôvodu svoj záväzok vo výške 200.000 € z titulu zmluvy o pôžičke z 10.02.2012. Žalobkyňa dňa 22.05.2017 doručila Okresnému úradu Košice, katastrálny odbor návrh na vyznačenie poznámky o vedení súdneho konania o určenie vlastníckeho práva na Okresnom súde Košice II sp. zn. 37C/24/2017 na LV č. XXXXX, k. ú. Y.. Rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 37C/24/2017 z 13.07.2020, právoplatného dňa 27.07.2020 súd určil, že žalobkyňa a žalovaný 1/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXXX, k. ú. Y..

4. Právne vec posúdil podľa ust. § 34, § 40a, § 145 ods. 1, § 143, § 151a, § 151e ods. 2, § 151d ods. 6 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) a § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľnosti a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon).

5. Predmetom sporu bolo určenie relatívnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva uzatvorenej medzi žalovanými 1/ a 2/ k predmetu zálohu, ktorý je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 1/. Súd bol viazaný výrokom právoplatného rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 37C/24/2017 z 13.07.2020 o tom, že predmet zálohu je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 1/. Súd nemal pochybnosť o tom, že zriadenie záložného práva k predmetu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva nie je bežnou vecou, ktorú vybavuje každý z manželov. Zaťaženie nehnuteľností patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva záložným právom nie je bežná vec, preto je k nemu potrebný súhlas oboch manželov (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/3290/2008). Súd preto ustálil, že na uzatvorenie predmetnej zmluvy bol potrebný súhlas oboch manželov ako zmluvných strán spornej zmluvy. Podmienky dispozície s majetkom patriacim do BSM v zmysle § 145 ods. 1 OZ sa vzťahujú aj na majetok patriaci do BSM, a to aj po zániku manželstva, pokiaľ nedošlo k jeho vyporiadaniu.

6. Súd konštatoval, že naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu, a to z ust. § 40a OZ, ktorý stanovuje, že ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa § 145 ods. 1 OZ, právny úkon sa považuje za platný, pokiaľ sa ten, kto je úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Navyše súd poukázal aj na stav zápisu žalovaného 2/ (správne žalovaného 1/ - poznámka odvolacieho súdu) v katastri nehnuteľností ako výlučného vlastníka a farchy spočívajúcej vo vzniku záložného práva k predmetu BSM a s tým súvisiacou možnosťou výkonu záložného práva záložným veriteľom. Žalobkyňa síce nebola stranou spornej zmluvy, avšak je osobou, ktorej práva boli zriadením a vznikom záložného práva dotknuté. Zároveň, ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/136/2009 z 20.10.2010 právny úkon, ktorý má vadu majúcu za následok jeho tzv. relatívnu neplatnosť v zmysle ust. § 40a OZ sa považuje za platný (so všetkými právnymi dôsledkami z neho vyplývajúcimi), pokiaľ ten, na ochranu ktorého je dôvod neplatnosti právneho úkonu určený (oprávnená osoba) sa neplatnosti nedovolá. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc). To platí i tam, kde na základe tohto relatívne neplatného právneho úkonu vzniklo vkladom do katastra nehnuteľnosti vecné právo. Pri dovolaní sa neplatnosti ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi právneho úkonu, resp. všetkým účastníkom právneho úkonu, ak ten, kto sa dovolá relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu. Dôjdením dovolania sa neplatnosti ostatným účastníkom právneho úkonu sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Bez dovolania sa relatívnej neplatnosti je právny úkon platný, a súd, či iný orgán právnej ochrany bez tohto jednostranného právneho úkonu nemôže z úradnej povinnosti prihliadnuť na relatívnu neplatnosť (napr. správa katastra je zásadne povinná, ak niet dovolania sa relatívnej neplatnosti povoliť vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bez ohľadu na to, že právny úkon je relatívne neplatný).

7. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že k predmetu zálohu, teda k nehnuteľnostiam, ktoré sú v BSM, zmluvu o zriadení záložného práva uzatvoril so záložným veriteľom iba jeden z bezpodielových spoluvlastníkov, pričom nejde o bežný úkon medzi manželmi a druhý manžel

nemal vedomosť o právnom úkone, nedal súhlas, ani dodatočný súhlas s uzatvorením spornej zmluvy a dovoľal sa relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu. Zmluva o zriadení záložného práva uzatvorená medzi žalovaným 1/ a 2/ zo dňa 19.06.2017, je neplatná od začiatku. K dobromyseľnosti namietanej žalovaným 2/ súd poukázal na to, že poznámka zapísaná v katastri nehnuteľností zabezpečuje publicitu prebiehajúceho súdneho konania (v tomto prípade existencia poznámky o vedení konania sp.zn. 37C/24/2017 o určenie vlastníckeho práva) a narúša tým dobromyseľnosť nadobúdateľa vecného práva k nehnuteľnosti. Z tohto dôvodu zákonodarca rozšíril subjektívne hranice záväznosti súdneho rozhodnutia aj na účastníkov zmluvy, ktorí v čase, keď vecné právo k nehnuteľnosti nadobudli, mali byť oboznámení s existenciou súdneho konania. Nie je pritom rozhodujúce, či sa reálne takáto osoba s poznámkou oboznámila. Stačí, že mala objektívnu možnosť zistiť, že o danej nehnuteľnosti, resp. o vecnom práve k nej sa vedie súdne konanie. V prejednávanom spore nebolo sporné, že žalovaný 2/ mal vedomosť o zapísanej poznámke v čase uzatvorenia spornej zmluvy, žalovaný 2/ preto nepreukázal, že s ohľadom na všetky okolnosti bol pri uzatváraní zmluvy dobromyseľný.

8. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a priznal žalobkyni plnú náhradu trov konania proti žalovaným 1/ a 2/. Zároveň neprihliadol na dôvody hodné osobitného zreteľa a to dobromyseľnosť žalovaného 2/ pri uzatváraní zmluvy o zriadení záložného práva, nakoľko mal za to, že dobromyseľnosť nebola preukázaná, keďže žalovaný 2/ mal vedomosť o zápise informatívnej poznámky o prebiehajúcom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Pre účely rozhodovania o nároku na náhradu trov konania preto žalovaný 2/ nebol s ohľadom na všetky okolnosti dobromyseľný. Zároveň sa súd nestotožnil s argumentáciou žalovaného 2/, že nezadal dôvod pre vedenie sporu, pretože žalovaný 2/ počas vedenia tohto konania považoval po celý čas žalobu za nedôvodnú a zotrval na názore o platnosti predmetnej zmluvy, preto svojím správaním počas vedenia konania nenaplnil ani tento dôvod hodný osobitného zreteľa.

9. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný 2/ z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/, h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu zamietol a žalobkyňu zaviazal na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

10. V odvolaní poukázal na nedostatky prvého výroku rozsudku.

11. Žalovaný 2/ následne konštatoval, že žalobkyňa nesprávne formulovala svoj žalobný návrh, na základe ktorého súd prvej inštancie vyniesol rozsudok, ktorý je v rozpore podľa § 137 písm. c/ CSP. Podľa názoru žalovaného 2/, vychádzajúc z obsahu žaloby, sa žalobkyňa domáhala určenia podľa § 137 písm. c/ CSP, pričom však jej petiť a ani napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tomu nezodpovedajú. Žalobkyňa napriek obsahu samotnej žaloby sa svojím žalobným návrhom nedomáhala v súlade s § 137 písm. c/ CSP určenia, že žalovanému 1/ a žalovanému 2/ nepatria práva zo zmluvy o zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 19.06.2017. Vzhľadom na uvedené skutočnosti má žalovaný 2/ za to, že rozhodnutie vychádza z konania súdu, ktoré má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, čím je naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP.

12. V nadväznosti na nesprávne právne posúdenie veci žalovaný 2/ mal za to, že návrh bol podaný v zmysle § 137 ods. 1 písm. c/ CSP a základným predpokladom, aby súd vyhovel v danom prípade žalobnému návrhu je preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobkyňou. Poukázal na to, že súd sa stotožnil s odôvodnením naliehavého právneho záujmu žalobkyňou, pričom nad tento rámec zaujal aj právny názor, že v danom prípade naliehavý právny záujem na určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu, a to ust. § 40a OZ, ktorý stanovuje, že ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa § 145 ods. 1, právny úkon sa považuje za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý neplatnosti právneho úkonu nedovoľá.

13. Žalovaný je presvedčený, že v danom prípade v žiadnom prípade nejde o prípad, keď naliehavý právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. Uviedol, že právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu. Poukázal pritom na ust. § 32 ods. 9 zák. č. 7/2005 Z.z. alebo § 124 zák. č. 7/2005 Z.z. V uvedených zákonných ustanoveniach je zrejmé, že priamo zo zákona je dané konkrétne právo podať určovaciu žalobu, pričom z § 40a OZ takéto konkrétne právo priznané nie je.

14. Vo vzťahu k naliehavému právnemu záujmu tvrdenému žalobkyňou v samotnej žalobe žalovaný poukázal na skutočnosť, že tá nezodpovedala skutkovému stavu v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie. Určovací rozsudok pre žalobkyňu nemá žiaden význam. Bezvýznamnosť určovacieho rozsudku je zrejme hlavne vzhľadom na existenciu exekučného záložného práva evidovaného na LV č. XXXXX, na ktorom sú evidované nehnuteľnosti - záloh v zmysle žalobou napadnutej zmluvy o zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 19.06.2017. V čase vydania rozsudku bol v časti C ľarchy zapísaný exekučný príkaz na zriadenie záložného práva k nehnuteľnosti 88EX/279/2019-20 Exekútorický úrad JUDr. Ladislav Kováč, PhD., Južná trieda 93, Košice Z-9460/2019-číslo zmeny 5652/19. Táto skutočnosť bola súdu prvej inštancie známa. Exekučné záložné právo na nehnuteľnosti je záväzné ako pre žalovaného 1/, tak aj pre samotnú žalobkyňu a to bez ohľadu na to, či je zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam platná alebo nie. Práve z uvedeného dôvodu je zrejme, že naliehavý právny záujem žalobkyne v súdnom konaní v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie neexistoval. Súd bol preto povinný žalobu žalobkyne zamietnuť. Z uvedeného dôvodu súd nesprávne právne posúdil danú vec, čím je daný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

15. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného 2/ uviedla, že sa stotožňuje s námietkou nepresnosti výroku I. rozsudku. Navrhla preto súdu, aby chyby v rozsudku opravil vydaním opravného uznesenia.

16. Žalobkyňa ďalej uviedla, že sa v konaní domáha určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva z dôvodu nerešpektovania jej práva zakotveného v § 145 ods. 1 OZ spolurozhodovať o nakladaní s majetkom patriacim do BSM manželov v prípade, ak sa nejedná o vybavovanie vecí bežného charakteru. Žalobkyňa sa voči žalovaným dovolala relatívnej neplatnosti záložnej zmluvy. Nakoľko ide o žalobu na určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP, pri tejto nie je potrebné preukázať naliehavý právny záujem. Poukázala na uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/162/2019 zo dňa 15.10.2019, z ktorého vyplýva, že „Výklad ust. § 137 písm. d) CSP musí zodpovedať zmyslu a účelu tohto zákona, nesmie byť príliš formalistický, nezohľadňujúci to, že Slovenská republika je právnym štátom v materiálnom zmysle, nie vo formálnom ponímaní, čo vysvetlil Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL.ÚS/17/08 zo dňa 20.5.2009. Z uvedeného dôvodu podľa odvolacieho súdu by nebolo ústavne akceptovateľné rovnako aj v súlade s čl. 3 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku, zamietnuť žalobu žalobkyne v zásade len vzhľadom na formuláciu žalobného petitu a nepriznať ochranu jej právu dovoliť sa relatívnej neplatnosti, ktoré vyplýva z hmotnoprávneho predpisu - Občianskeho zákonníka“. Žalobkyňa uviedla, že žalobu podala podľa § 40a OZ, ktorou sa dovolala relatívnej neplatnosti namietaného právneho úkonu. Dôsledkom takéhoto úkonu je neplatnosť právneho úkonu späťne odo dňa uzavretia predmetnej zmluvy o zriadení záložného práva. Ust. § 40a OZ s poukazom na všetky vyššie citované ustanovenia ako aj § 34 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z.z. sú normami, ktoré umožňujú podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP bez potreby preukázania naliehavého právneho záujmu. Pokiaľ hmotné právo dovolanie sa relatívnej neplatnosti pripúšťa, aj procesné právo musí takúto žalobu umožniť. K žalovaným namietanému nepreukázaniu naliehavého právneho záujmu žalobkyňa zotrvala na svojej argumentácii a napriek tomu má za to, že nad rámec vyžadovaný zákonom v konaní naliehavý právny záujem preukázala. Uviedla, že naliehavý právny záujem je daný, ak na podklade požadovaného určenia možno dosiahnuť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností. Poukázala na § 34 ods. 2 prvá časť vety pred bodkočiarkou katastrálneho zákona z ktorého vyplýva, že na vyznačenie, respektíve obnovenie stavu, aký bol v katastri pred neplatným právnym úkonom, je potrebné rozhodnutie súdu o neplatnosti právneho úkonu. S prihliadnutím na ústavný princíp dôvery v platné právo je takouto jasnou formuláciou zákona bez ďalšieho daný naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak ide o taký právny úkon, na základe ktorého bol v katastri vykonaný zápis a ak na základe rozhodnutia súdu o jeho neplatnosti možno v katastri vyznačiť stav pred týmto právnym úkonom. Bez významu je potom argumentácia žalovaného, že k nehnuteľnosti je zriadené exekučné záložné právo, nakoľko toto nemá žiaden vzťah k namietanej neplatnosti záložnej zmluvy. Žalovaná v exekučnom konaní podala návrh na vylúčenie veci z exekúcie, nakoľko exekúcia prebieha na splnenie záväzku, ktorý nemôže byť uspokojený z majetku patriaceho do BSM. Na základe uvedených skutočností žalobkyňa navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

17. Vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu žalovaného 2/ bolo žalovanému 2/ doručené dňa 02.02.2021 a žalovanému 1/ listina nebola doručená z dôvodu, že adresát zásielky je neznámy.

18. Ďalšie podania v spore doručené neboli.

19. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP) prejednal odvolanie žalovaného 2/ ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d/, h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 2/ nie je dôvodné.

20. Rozsudok v spojení s opravným uznesením je vo výrokoch vecne správny, preto ho odvolací súd v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

21. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 12.10.2021 o 09.35 hod. v pojednávacej miestnosti č. dverí 202, 2. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 05.10.2021 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1, 3 CSP, § 378 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario.

22. Žalovaný 2/ namietal odvolací dôvod podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. d/ CSP, t. j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, t. j., že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

23. K odvolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. d/ CSP odvolací súd uvádza, že inou vadou sa rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podradiť pod § 365 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP, ale ich dôsledok sa mohol (nemusel) prejavíť vo výsledku konania formulovanom vo výroku súdneho rozhodnutia vo veci samej.

24. K odvolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn. vyvodzuje zo skutkového zistenia aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

25. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

26. Rozhodnutiu súdu nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplynuli a ani nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192, § 193 a § 205 CSP alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Rozsudok v napadnutých výrokoch nie je ani nepreskúmateľný a nebola zistená ani iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

27. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre úplné zistenie skutkového stavu, vykonanie ďalších dôkazov nebolo potrebné. Vykonané dôkazy vyhodnotil podľa svojej úvahy v súlade s ust. § 191 ods. 1,2 CSP, teda každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom prihliadol na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil, preto odvolací súd jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

28. Presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku, s ktorými sa odvolací súd stotožňuje a na tieto odkazuje. Ani počas odvolacieho konania nevyšli najavo také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie vo veci. Ani odvolacie námietky žalovaného 2/ nemali vplyv na vecnú správnosť rozsudku a nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku.

29. Na zdôraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného 2/ odvolací súd uvádza nasledovné:

30. Žalobkyňa sa v súdnej veci domáha určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 19.06.2017 z dôvodu, že ako spoluvlastníčka nehnuteľností patriacich do BSM neudelila súhlas s uzatvorením predmetnej zmluvy, dokonca o uzatvorení tejto zmluvy nemala ani vedomosť.

31. Nakoľko predmetom sporu je žaloba o určenie, prvoradou otázkou, s ktorou bolo potrebné sa vysporiadať, bola otázka prípustnosti žaloby.

32. Podľa ust. § 137 písm. c/, d/ CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o c/ určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d/ určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

33. Súd prvej inštancie uviedol, že určenie naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe (na určení právnej skutočnosti) vyplýva z osobitného predpisu, a to z ust. § 40a OZ.

34. Súd sa výslovne nevysporiadal s otázkou, či uplatnená žaloba je žalobou podľa ust. § 137 písm. c/ CSP alebo ust. § 137 písm. d/ CSP (keďže riešil aj otázku naliehavého právneho záujmu), avšak z následnej konštatácie, že sa jedná o určenie právnej skutočnosti a právny záujem vyplýva z osobitného predpisu možno uzavrieť, že podanú žalobu považoval za žalobu podľa ust. § 137 písm. d/ CSP.

35. rávny úkon, v danom prípade zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 19.06.2017, je právnou skutočnosťou, s ktorou objektívne právo spája vznik, zmenu a zánik (rovnako aj zrušenie) práv a povinností. Z tohto vyplýva, že pre účely ustanovenia § 137 CSP je potrebné vnímať žalobu o určenie platnosti - neplatnosti právneho úkonu ako žalobu o určenie právnej skutočnosti. Vychádzajúc zo znenia ust. § 137 písm. c/ a d/ CSP je možné vyvodiť, že CSP zásadne nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb o určenie právnej skutočnosti za podmienky, že to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Takýmto právnym predpisom je napr. zák. č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (žaloba o neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa ust. § 77), zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (žaloba o neplatnosť dražby podľa ust. § 21 ods. 2), Občiansky zákonník (žaloba o neplatnosť výpovede nájmu bytu podľa ust. § 711 ods. 6). Pre tieto výnimky (podľa ust. § 137 písm. d/ CSP) je spoločné, že priamo osobitný právny predpis, resp. právna norma vo svojej dikcii priznáva oprávnenej osobe domáhať sa na súde určenia tejto právnej skutočnosti (napr. znenie ust. § 77 Zákonníka práce, znenie § 21 ods. 2 zák. č. 527/2002 Z. z., znenie § 711 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

36. Možno súhlasiť so súdom prvej inštancie, že ide o žalobu o určenie právnej skutočnosti v zmysle ust. § 137 písm. d/ CSP, pri ktorej nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem. Možnosť podania žaloby však musí vyplývať z osobitného predpisu. Na to, aby bolo možné prijať záver, či predmetná žaloba je prípustná v zmysle § 137 písm. d/ CSP, je potrebné posúdiť, či je tu osobitný predpis, ktorý možnosť podania takejto žaloby pripúšťa.

37. Súd uzavrel, že osobitným predpisom, ktorý možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti pripúšťa, je v tomto prípade ust. § 40a OZ.

38. Odvolací súd na tomto mieste uvádza, že sa nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o tom, že osobitným predpisom, ktorý možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti pripúšťa, je v tomto prípade ust. § 40a OZ.

39. Aj keď súd prvej inštancie dospel v tejto v otázke k nesprávnemu právnemu záveru, nemá tento záver vplyv na vecne správne rozhodnutie súdu o tom, že zmluva o zriadení záložného práva je neplatná, a to z nasledovných dôvodov.

40. Výklad ust. § 137 písm. d/ CSP musí zodpovedať zmyslu a účelu tohto zákona, nesmie byť príliš formalistický, nezohľadňujúci to, že Slovenská republika je právnym štátom v materiálnom zmysle, nie vo formálnom ponímaní, čo vysvetlil Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 zo dňa 20.05.2009 slovami: „Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predstiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch.“ Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej). Aj z uvedeného dôvodu, napriek tomu, že ust. § 40a OZ nie je osobitným predpisom, ktorý pripúšťa podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti, by podľa odvolacieho súdu nebolo ústavne akceptovateľné, rovnako ako aj v súlade s čl. 3 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku, zamietnuť žalobu žalobkyne v zásade len vzhľadom na formuláciu žalobného petitu a nepriznať ochranu jej právu dovolať sa relatívnej neplatnosti, ktoré vyplýva z hmotnoprávneho predpisu - Občianskeho zákonníka (porovnaj KS v Žiline sp. zn. 11Co/162/2019 zo dňa 15.10.2019). Odvolací súd sa s uvedeným názorom plne stotožňuje.

41. Podľa ust. § 40a prvá veta Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1, § 471b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

42. Podľa § 145 ods. 1 OZ, bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

43. Žalobkyňa podala žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva podľa § 40a Občianskeho zákonníka z dôvodu, že ako spoluvlastníčka nehnuteľnosti patriacej do BSM neudelila súhlas s uzatvorením predmetnej zmluvy, dokonca o uzatvorení tejto zmluvy nemala ani vedomosť. Nakoľko zaťaženie nehnuteľností patriacich do BSM záložným právom nie je bežná vec, je k nemu potrebný súhlas oboch manželov (§ 145 ods. 1 OZ), čo v danom prípade nebolo naplnené.

44. Nakoľko žalobkyňa neudelila súhlas na uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva a dovolala sa relatívnej neplatnosti uvedenej zmluvy v zmysle ust. § 40a OZ, dôsledkom takéhoto úkonu je neplatnosť právneho úkonu spätne odo dňa uzavretia predmetnej zmluvy o zriadení záložného práva. Odvolací súd má za to, že ust. § 40a OZ s poukazom na všetky vyššie citované ustanovenia, ako aj § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. sú normami, ktoré umožňujú podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ CSP bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu. Pokiaľ hmotné právo dovolanie sa relatívnej neplatnosti pripúšťa, aj procesné právo musí takúto žalobu umožniť. Bez ohľadu na to, že ust. § 40a OZ výslovne na žalobu o neplatnosť neodkazuje, neobstojí zužujúci výklad žalovaného 2/, ktorý v odvolaní namietal, že z ust. § 40a OZ nevyplýva právo žalobkyne podať na súd určovaciu žalobu, ktorá by bola bližšie špecifikovaná ako aj to, že právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu.

45. Výklad ust. § 137 písm. d/ CSP musí byť v súlade so zmyslom a účelom zákona. Takýmto výkladom vzhľadom na horeuvedené možno jednoznačne dospieť k záveru, že žaloba o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu je prípustným procesným prostriedkom reparácie porušenia hmotného práva.

46. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaného 2/ o neprípustnosti predmetnej žaloby.

47. Opodstatnenosť vyššie prezentovaného záveru vyplýva aj zo skutočnosti, že rozsudok, ktorým súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu týkajúceho sa nehnuteľností, je listinou, na základe ktorej správa katastra vyznačí formou záznamu stav pred týmto právnym úkonom (§ 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z.), čo samo osebe svedčí o prípustnosti žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu s prihliadnutím na právny dôvod, ktorý viedol žalobkyňu k vyvolaniu súdneho sporu.

48. Aj keď zo zmluvy o zriadení záložného práva vznikli práva a povinnosti, jej vyhlásením za neplatnú, tieto zanikajú od začiatku, teda akoby nikdy neboli vznikli. To znamená, že pri relatívnej neplatnosti vyhlásením zmluvy za neplatnú sa obnoví zápis vlastníckeho práva bez tiarch. Uvedené právo potom zapíše katastrálny úrad do katastra záznamom.

49. Ustanovenie § 145 ods. 1 OZ upravuje vzájomné vzťahy manželov a tretích osôb s ohľadom na dispozičné úkony bezpodielových spoluvlastníkov, t.j. na právne úkony, ktorými manželia disponujú so spoločnými vecami ako predmetom bezpodielového spoluvlastníctva. Vo vzťahu k tretím osobám zakladá aktívnu alebo pasívnu solidaritu manželov z platných právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí. Tento dôsledok nastáva bez ohľadu na to, či právny úkon týkajúci sa spoločných vecí urobil jeden z manželov alebo obaja manželia spoločne, a či išlo o bežnú vec (záležitosť) alebo o inú než bežnú vec. V zmysle tohto ustanovenia sa na platnosť právneho úkonu týkajúceho sa spoločných vecí a urobeného len jedným z manželov (teda úkonu, pri ktorom manželia nevystupujú spoločne ako účastníci), vyžaduje súhlas druhého manžela, ak ide o inú než bežnú záležitosť. Nedostatok tohto súhlasu má za následok neplatnosť právneho úkonu, pričom v zmysle § 40a OZ ide o relatívnu neplatnosť. To znamená, že právny úkon, ktorý nemožno považovať za vybavovanie bežnej záležitosti, uskutočnený iba jedným z manželov bez súhlasu druhého manžela, sa považuje za platný, pokiaľ sa ten, kto je ním dotknutý, nedovolá jeho neplatnosti. Základnou podmienkou aplikácie ustanovenia § 145 ods. 1 a 2 OZ na konkrétny prípad je však existencia právneho úkonu týkajúceho sa spoločných vecí. Pokiaľ táto podmienka nie je splnená, sú úvahy o tom, či v konkrétnych okolnostiach išlo o bežnú alebo nie bežnú záležitosť, a teda, či k právnomu úkonu bol alebo nebol potrebný súhlas druhého manžela, bezpredmetné. Za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí treba považovať tie, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy. Týmto predmetom podľa platnej právnej úpravy (§ 143 OZ) môže byť len to, čo môže byť predmetom vlastníctva, teda iba veci v právnom zmysle, t.j. ovládateľné hmotné predmety a ovládateľné prírodné sily, ktoré slúžia potrebám ľudí.

50. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že k predmetu zálohu zmluvu o zriadení záložného práva uzatvoril so záložným veriteľom iba jeden z bezpodielových spoluvlastníkov, čo v konaní nebolo sporné, pričom nejde o bežný úkon medzi manželmi. Nakoľko druhý manžel - žalobkyňa nemala vedomosť o právnom úkone, nedala súhlas, ani dodatočný súhlas s uzatvorením spornej zmluvy a dovoľala sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, je zmluva o zriadení záložného práva uzatvorená medzi žalovaným 1/ a 2/ neplatná od začiatku.

51. Tento záver súdu napokon žalovaný 2/ v odvolaní ani nenamietal.

52. K odvolacej námietke žalovaného 2/, že určovací rozsudok je pre žalobkyňu bezvýznamný vzhľadom na existenciu exekučného záložného práva evidovaného na LV č. XXXXX, odvolací súd uvádza, že táto námietka nie je dôvodná.

53. Žalobkyňa v konaní preukázala, že podala návrh na vylúčenie vecí z exekúcie, nakoľko exekúcia prebieha na splnenie záväzku, ktorý nemôže byť uspokojený z majetku patriaceho do BSM a tejto námietke bolo vyhovené. Z uvedeného dôvodu nebolo zriadenie exekučného záložného práva evidovaného na LV č. XXXXX súladné s ust. § 61q ods. 1 Exekučného poriadku.

54. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v spojení s opravným uznesením, v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

55. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní plne úspešná, preto má nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému 2/. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP), zohľadňujúc ustanovenie § 251 CSP.

56. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).